

دانشگاه گیلان

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

رساله دوره دکتری مدیریت آموزشی

عنوان:

ارائه مدلی جهت ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی
بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور؛ رویکرد ایرانی – اسلامی

استاد راهنما:

دکتر علی اکبر امین بیدختی

استاد مشاور:

دکتر کوروش فتحی واجارگاه

دانشجو:

سعید مرادی

زمستان ۱۳۹۴

استفاده از مفاد و نتایج پایان نامه بدون مجوز کتبی دانشگاه سمنان ممنوع است

صور تجلسه دفاع

دانشگاه گیلان

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

مشخصات دانشجو :

نام : سعید

نام خانوادگی : مرادی

شماره دانشجویی : ۹۱۲۱۲۱۷۰۰۱

رشته : مدیریت آموزشی

تاریخ دفاع : ۹۴/۱۲/۱۱

عنوان رساله : ارائه مدلی جهت ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور با رویکرد ایرانی - اسلامی

تعداد واحد : ۱۸

نمره رساله به عدد : ۱۹/۲۵

نمره رساله به حروف : نوزده و سه و پنج صدم

درجه ارزشیابی :

نام و نام خانوادگی استاد راهنمای اول : دکتر علی اکبر امین بیدختی

مرتبه دانشگاهی : دانشیار

امضاء

نام و نام خانوادگی استادمشاور اول : دکتر کوروش فتحی واجارگاه

مرتبه دانشگاهی : استاد

امضاء

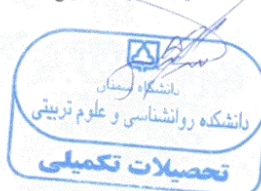
هیات داوران :

نام و نام خانوادگی	مرتبه دانشگاهی	دانشگاه	امضاء
دکتر نادر سلیمانی	دانشیار	گرمسار	
دکتر عباسعلی رستگار	دانشیار	سمنان	
دکتر شاهرخ مکوند حسینی	دانشیار	سمنان	

اعضاء نماینده تحصیلات تکمیلی

مهر و امضاء مدیر تحصیلات تکمیلی دانشکده

مهر و امضاء رئیس دانشکده

اینجانب سعید مرادی متعهد می شوم که محتوای علمی این نوشتار با عنوان:

"ارائه مدلی جهت ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی

بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور؛ رویکرد ایرانی – اسلامی"

که به عنوان پایان نامه دکتری رشته مدیریت آموزشی به گروه مدیریت آموزشی دانشکده

روانشناسی و علوم تربیتی مهدیشهر دانشگاه سمنان ارائه شده، دارای اصالت پژوهشی بوده و

حاصل فعالیت‌های علمی اینجانب می باشد.

در صورتی که خلاف ادعای فوق در هر زمانی محرز شود کلیه حقوق معنوی متعلق به این پایان

نامه از اینجانب سلب شده و موارد قانونی مترتب به آن نیز از طرف مراجع ذیربط قابل پیگیری

است.

نام و نام خانوادگی : سعید مرادی

امضاء

شماره دانشجویی : ۹۱۲۱۲۱۷۰۰۱

تقدیم به:

به تمام استادان فرزانه و فرهیخته‌ای که در راه کسب علم و معرفت مراباری نمودند.

شکر و قدردانی

امروز که بالطف پروردگار مئان این کار پر زحمت و محنت به خوبی و خوشی به پایان رسیده است، بر خود لازم می دانم از تمامی کسانی که در طول مدت تحصیل به نوعی بنده ریاکاری داده و موجبات آراش جسم و روحم را فراهم نموده اند پاسکزاری بنایم.

به همین منظور از استاد عزیز و فرزانه، کنجده اخلاق و معرفت

جناب آقای دکتر علی اکبر امین بدختی

که با ارشادات و راهنمایی خود هیچ علم و معرفت را به رویم نگویند و نیز از

جناب آقای دکتر کوروش قحی و اجارگاه

که در طول مدت تحصیل و قبل از آن زحمت زیادی را تحمل شده اند و راهنمایی های بسیار ارزشمندی را در طول مسیر تحصیل داشته اند صمیمانه شکر و قدردانی می بنایم.

خاطر من اگر دیام باشد، تواند آنگونه که شاید تلاطم قدشای را به نایش گذارد. باور کنید من هیچ چیز را از خاطر نبرده ام، نه فرجشی سلامت، نه گرمی کلامتان، نه نازکی لبخندتان و نه وحی دونتان را

بهار دلبایستان بی خزان باد

شکر و قدردانی

خدا را سپاس که ما را از عالم غیب به عرصه شهود آورد تا از نعمت بی شمار بهره ور شویم، که هر درختان خرد عطا کرد

این پایان نامه را ضمن شکر و سپاس بیکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم می نمایم به:

پدر و مادر عزیز و مهربانم، تقدیم به آنانکه در طول مدت تحصیلاتم حائزانه مرور زیند و صبورانه تمامی مشکلات را بجهت آسایش

خاطر من به جان خریدند

همسر صبور و مهربانم، اسطوره زندگی، پناه محنتی و امید بودم، که در تمام طول تحصیل همراه و بهکام من بوده است. و نیز به

فرزندان دلبندم، پیمان و محمد رضا که با انگیزه و تمامی محنت تلخ و شیرین زندگی پروانه وار سوختند تا شمع وجودم، همواره گرم و

روشن بماند

ارائه مدلی جهت ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه

مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور؛ رویکرد ایرانی - اسلامی

چکیده:

هدف اساسی این پژوهش، ارائه مدلی جهت ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور؛ رویکرد ایرانی - اسلامی است. پژوهش با توجه به هدف، کاربردی و به لحاظ موضوع و ماهیت، در این تحقیق از رویکرد پژوهش‌های آمیخته از نوع ترکیبی استفاده شده است. در مرحله اول این پژوهش از نظریه داده بنیادی بعنوان رویکرد کیفی استفاده شده و در مرحله دوم از روش توصیفی - پیمایشی به عنوان رویکرد کمی استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش عبارتند از کلیه مدیران و معلمان پنج استان کشور که در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ به خدمت اشتغال داشته اند، که ۲۳۴ نفر از آنها (۱۸۴ نفر معلم و ۵۰ نفر مدیر) بر اساس جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. در این پژوهش، به منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز در خصوص ارزیابی مدل کمی پژوهش، پرسشنامه‌ای ۱۴۰ گویه‌ای (۹۸ گویه برای مدل جامع مدیریت مدرسه محور و ۴۲ گویه برای الگوی ایرانی - اسلامی) که بر مبنای مقوله‌های احصاء شده در بخش کیفی تدوین شده و روایی و پایایی آن با استفاده از صاحب‌نظران موضوعی (از جمله اساتید راهنما و مشاور و همچنین تعدادی از خبرگان و آگاهان کلیدی آموزش و پرورش) به اثبات رسیده است، استفاده شده است. اعتبار ابعاد این مقیاس به روش ضریب آلفای کرونباخ (۰/۹۰۱) به دست آمده است. گویه‌های این پرسشنامه بر پایه طیف پنج درجه‌ای لیکرت، از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) طراحی شدند. داده‌های کیفی پژوهش از طریق فرآیند کدگذاری مبتنی بر طرح سیستماتیک نظریه داده بنیادی اشتراک و کوربین تحلیل شدند. در بخش کمی نیز برای تحلیل داده‌های گردآوری شده از آزمون‌های کولموگروف-اسمیرنف، به منظور نرمال بودن داده‌ها و تحلیل عاملی تاییدی و روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزارهای SPSS و lisrel استفاده شد. نتایج حاصل از یافته‌های کیفی پژوهش که از طریق کدگذاری باز، محوری، گزینشی و همچنین تحلیل محتوای متن مصاحبه‌ها صورت گرفت، مقوله‌ها و عوامل اصلی و فرعی مدل جامع مدیریت مدرسه محور که دارای اهمیت در ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی بودند، ۱۲ مولفه به عنوان مولفه‌های اصلی و ۳۸ مقوله فرعی مورد شناسایی قرار گرفتند. یافته‌های بخش کمی پژوهش نیز نشان داده است که در بین مولفه‌های مورد مطالعه به ترتیب: مشارکت با ضریب مسیر (۰/۶۹)، تعهد سازمانی با ضریب مسیر (۰/۶۵)، انعطاف پذیری با ضریب مسیر (۰/۶۲)، تفویض اختیار با ضریب مسیر (۰/۵۸)، استقلال با ضریب مسیر (۰/۵۳)، پاسخگویی با ضریب مسیر (۰/۵۰)، مسئولیت پذیری با ضریب مسیر (۰/۴۷)، تمرکززدایی با ضریب مسیر (۰/۴۵)، رسالت با ضریب مسیر (۰/۴۲)، توانمند سازی با ضریب مسیر (۰/۴۰)، ساختار مجدد با ضریب مسیر (۰/۳۸) و فرهنگ سازمانی با ضریب مسیر (۰/۳۶) بیشترین تأثیر بر پیاده‌سازی نظام جامع مدیریت مدرسه محور در مدارس را دارند. مدل حاصل از این پژوهش می‌تواند راهگشای دست اندرکاران و برنامه ریزان وزارت آموزش و پرورش جهت پیاده‌سازی و اجرای موفق نظام جامع مدیریت مدرسه محور، ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی فعلی، بهبود کیفیت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و در مواردی همچون تمدید، تعلیق و ارائه مجوزهای جدید به مدارس کشور قرار گیرد. چرا که اگر به طور عملی از این نتایج این پژوهش در سیاستگذاری‌های آموزش و پرورش در خصوص مدارس هیات امنایی استفاده نشود، انگیزه‌ای برای تطبیق این مدارس با سیاست‌های مطلوب وجود نخواهد داشت. مدل ارائه شده در این پژوهش دارای نیکویی برازش است. تلویحات نظری و کاربردی یافته‌ها مورد بحث قرار گرفت.

واژگان کلیدی: مدیریت مدرسه محور، مدارس هیات امنایی، رویکرد ایرانی - اسلامی، تمرکززدایی، فرهنگ سازمانی، مشارکت، مسئولیت پذیری، تعهد سازمانی و رسالت.

فهرست مطالب

فصل اول: معرفی طرح پژوهش.....	۱
۱-۱. مقدمه.....	۴
۱-۲. پیشگفتار.....	۴
۱-۳. بیان مسئله پژوهش.....	۶
۱-۴. ضرورت و اهمیت پژوهش.....	۹
۱-۵. بیان جنبه‌های نوآورانه و خلاقانه پژوهش.....	۱۳
۱-۶. اهداف پژوهش.....	۱۴
۱-۶-۱. هدف اصلی پژوهش.....	۱۴
۱-۶-۲. اهداف فرعی پژوهش.....	۱۴
۱-۷. سوال‌های پژوهش.....	۱۵
۱-۷-۱. سوال اصلی پژوهش.....	۱۵
۱-۷-۲. سوال‌های فرعی پژوهش.....	۱۵
۱-۸. تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای پژوهش.....	۱۶
۱-۹. جمع‌بندی فصل اول.....	۱۹
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق.....	۲۰
۲-۱. مقدمه.....	۲۱
۲-۲. نظام مدیریت مدرسه محور.....	۲۲
۲-۳. پیشینه مدیریت مدرسه محور در جهان.....	۲۴
۲-۴. پیشینه مدیریت مدرسه محور در ایران.....	۳۰
۲-۵. پیشینه مدارس هیات امنایی.....	۳۲
۲-۶. مطالعه تطبیقی اجرای مدل جامع مدیریت مدرسه محور در برخی از کشورهای پیشرو جهان.....	۳۴
۲-۷. مولفه‌های مدل جامع مدیریت مدرسه محور.....	۴۹
۲-۷-۱. توانمند سازی.....	۴۹
۲-۷-۲. فرهنگ سازمانی.....	۵۱
۲-۷-۳. رسالت (ماموریت).....	۵۴
۲-۷-۴. تفویض اختیار.....	۵۶
۲-۷-۵. مشارکت.....	۵۷
۲-۷-۶. تعهد سازمانی.....	۵۹
۲-۷-۷. پاسخگویی.....	۶۱
۲-۷-۸. ساختار مجدد.....	۶۳
۲-۷-۹. تمرکززدایی.....	۶۵
۲-۷-۱۰. انعطاف پذیری.....	۶۷
۲-۷-۱۱. استقلال.....	۶۹
۲-۷-۱۲. مسئولیت پذیری.....	۷۰
۲-۸. الگوی ایرانی - اسلامی.....	۷۲
۲-۹. مرور پیشینه پژوهش.....	۷۶
۲-۹-۱. پیشینه پژوهش‌های داخلی.....	۷۶
۲-۹-۲. پیشینه پژوهش‌های خارجی.....	۸۱
۲-۹-۳. جمع بندی مبانی نظری و پیشینه تحقیق و ارائه چارچوب مطالعه.....	۹۳
۲-۱۰. مدل مفهومی پژوهش.....	۹۵

۹۸	۲-۱۱. جمع بندی فصل دوم.....
۹۹	فصل سوم: روش شناسی پژوهش.....
۱۰۰	۳-۱. مقدمه.....
۱۰۱	۳-۲. طرح پژوهش.....
۱۰۲	۳-۳. روش پژوهش.....
۱۰۳	۳-۳-۱. طرح تحقیق آمیخته.....
۱۰۳	۳-۳-۲. نظریه داده بنیادی.....
۱۰۶	۳-۴. گام های انجام پژوهش در مرحله کیفی.....
۱۰۷	۳-۴-۱. طراحی سئوالات مصاحبه.....
۱۰۷	۳-۴-۲. نمونه گیری و گزینش افراد مصاحبه.....
۱۱۰	۳-۴-۳. تحلیل داده های کیفی (رویه کد گذاری).....
۱۱۱	۳-۴-۴. روش برازش روایی کیفی.....
۱۱۲	۳-۵. گام های انجام پژوهش در مرحله کمی.....
۱۱۲	۳-۵-۱. جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری.....
۱۱۲	۳-۵-۲. ابزار جمع آوری اطلاعات کمی.....
۱۱۴	۳-۵-۳. برآورد روایی و پایایی.....
۱۱۴	۳-۵-۴. روش های تجزیه و تحلیل داده های کمی.....
۱۱۵	۳-۵-۴-۱. مدل معادلات ساختاری.....
۱۱۵	۳-۵-۴-۲. تحلیل عاملی تاییدی.....
۱۱۶	۳-۶. تحدید موضوعی پژوهش.....
۱۱۷	۳-۷. جمع بندی فصل سوم.....
۱۱۸	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل و یافته های پژوهش.....
۱۱۹	۴-۱. مقدمه.....
۱۲۰	۴-۲. بخش کیفی پژوهش.....
۱۲۰	۴-۲-۱. بخش مدل جامع مدیریت مدرسه محور - کدگذاری باز و محوری.....
۱۲۳	۴-۲-۳. بخش مدل جامع مدیریت مدرسه محور - کدگذاری گزینشی.....
۱۳۴	۴-۲-۴. یافته های کدگذاری انتخابی و ارائه مدل کیفی پژوهش.....
۱۳۶	۴-۲-۵. بخش رویکرد ایرانی - اسلامی؛ کدگذاری باز و محوری.....
۱۳۸	۴-۲-۶. بخش رویکرد ایرانی - اسلامی؛ کدگذاری گزینشی.....
۱۴۰	۴-۳. بخش کمی پژوهش.....
۱۴۰	۴-۳-۱. بررسی مشخصات جمعیت شناختی نمونه پژوهش.....
۱۴۳	۴-۳-۲. بررسی سؤالات مدل جامع مدیریت مدرسه محور و الگوی ایرانی - اسلامی.....
۱۴۵	۴-۴. بخش آمار استنباطی.....
۱۴۵	۴-۴-۱. آزمون کولموگروف - اسمیرنوف.....
۱۴۶	۴-۴-۲. مدل های کمی پژوهش.....
۱۴۹	۴-۳. جمع بندی فصل چهارم.....
۱۵۱	فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری و ارائه پیشنهاد.....
۱۵۲	۵-۱. مقدمه.....
۱۵۳	۵-۲. نتایج پژوهش.....
۱۵۳	۵-۲-۱. خلاصه نتایج بخش کیفی.....
۱۵۵	۵-۲-۲. خلاصه نتایج کمی.....
۱۵۷	۵-۳. نتایج حاصل از سؤالات پژوهش.....

۱-۳-۵. نتایج حاصل از سوال‌های فرعی پژوهش.....	۱۵۷
۲-۳-۵. نتایج حاصل از سوال اصلی پژوهش.....	۱۶۳
۴-۵. نشانگرهای ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی و استانداردهای آن.....	۱۶۵
۵-۵. بحث و نتیجه گیری.....	۱۶۹
۶-۵. محدودیت‌های پژوهش.....	۱۷۳
۷-۵. پیشنهادهایی برای محققین آتی.....	۱۷۳
۸-۵. پیشنهاد‌های کاربردی برای سیاست‌گذاران و برنامه ریزان نظام آموزش و پرورش (علی الخصوص برای مدارس هیات امنایی).....	۱۷۴
فهرست منابع و مآخذ.....	۱۷۸
منابع داخلی.....	۱۷۸
منابع انگلیسی.....	۱۸۲
پیوست‌ها و ضمائم.....	۱۸۷

فهرست جداول

جدول ۱-۲: مولفه‌های مدل جامع مدیریت مدرسه محور از دید اندیشمندان و صاحب نظران جهانی تعلیم و تربیت.....	۲۷
جدول ۲-۲: مولفه‌های مدل جامع مدیریت مدرسه محور از دید اندیشمندان و صاحب نظران داخلی تعلیم و تربیت.....	۲۸
جدول ۲-۳: پیشینه اجرای مدیریت مدرسه محور در جهان.....	۲۹
جدول ۲-۴: پیشینه مدیریت مدرسه محور در ایران.....	۳۴
جدول ۲-۵: جمع بندی مطالعات تطبیقی اجرای SBM در کشورهای پیشروی جهان و ایران.....	۴۶
جدول ۲-۶: چکیده پژوهش ها و مطالعات داخلی انجام شده در خصوص موضوع پژوهش.....	۸۷
جدول ۲-۷: چکیده پژوهش ها و مطالعات خارجی انجام شده در خصوص موضوع پژوهش.....	۹۰
جدول ۲-۸: شاخص‌های اختصاصی ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی.....	۹۶
جدول ۳-۱: ترکیب اعضاء کمیته دلفی شرکت کننده در مرحله کیفی پژوهش.....	۱۱۰
جدول ۳-۲: سوالات، مولفه ها و میزان پایایی عوامل تشکیل دهنده پرسشنامه.....	۱۱۳
جدول ۳-۳: دامنه مناسب بودن برخی شاخص‌های برازش در تحلیل عاملی.....	۱۱۶
جدول ۳-۴: تعیین فرآیند تحدید موضوع پژوهش.....	۱۱۶
جدول ۴-۱: نتایج تحلیل محتوای مصاحبه ها و کد گذاری باز: مفاهیم، مقولات فرعی و اصلی، مدل جامع مدیریت مدرسه محور.....	۱۲۱
جدول ۴-۲: بسامد / فراوانی و درصد پاسخگویان در مصاحبه ها به عوامل تفویض اختیار.....	۱۲۴
جدول ۴-۳: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل استقلال.....	۱۲۵
جدول ۴-۴: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل مشارکت.....	۱۲۵
جدول ۴-۵: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل انعطاف پذیری.....	۱۲۶
جدول ۴-۶: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل پاسخگوئی.....	۱۲۷
جدول ۴-۷: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل رسالت.....	۱۲۸
جدول ۴-۸: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل مسئولیت پذیری.....	۱۲۹
جدول ۴-۹: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل تعهد سازمانی.....	۱۳۰
جدول ۴-۱۰: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل توانمندسازی.....	۱۳۱
جدول ۴-۱۱: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل ساختار مجدد.....	۱۳۲
جدول ۴-۱۲: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل تمرکز زدائی.....	۱۳۳
جدول ۴-۱۳: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل فرهنگ سازمانی.....	۱۳۳
جدول ۴-۱۴: نتایج تحلیل محتوای مصاحبه ها و کدگذاری باز و محوری؛ رویکرد ایرانی - اسلامی.....	۱۳۶
جدول ۴-۱۵: بسامد / فراوانی و درصد پاسخ گویان در مصاحبه ها به عوامل رویکرد ایرانی - اسلامی.....	۱۳۸
جدول ۴-۱۶: فراوانی و درصد نمونه پژوهش به تفکیک جنسیت.....	۱۴۰
جدول ۴-۱۷: فراوانی و درصد نمونه پژوهش به تفکیک تحصیلات.....	۱۴۱
جدول ۴-۱۸: فراوانی و درصد نمونه پژوهش به تفکیک پست سازمانی.....	۱۴۲
جدول ۴-۱۹: فراوانی و درصد نمونه پژوهش به تفکیک سابقه کاری.....	۱۴۲
جدول ۴-۲۰: سطح معنی داری آزمون کولموگروف - اسمیروف شاخص ها.....	۱۴۶
جدول ۴-۲۲: نتایج حاصل از آزمون‌های نیکویی برازش مدل در حالت استاندارد.....	۱۴۶
جدول ۴-۲۳: ضریب مسیر و ضریب تی مولفه‌های پژوهش با متغیر مدیریت مدرسه محور.....	۱۴۹

جدول ۵-۱، نشانگرهای مولفه‌های ارزیابی عملکرد مدارس هیأت امنائی در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور.....	۱۵۸
جدول ۵-۱: استاندارد عددی هر یک از نشانگرهای مولفه‌های مدل جامع مدیریت مدرسه محور.....	۱۶۰
جدول ۵-۲: اهمیت نسبی هر یک از نشانگرهای مولفه‌های مدل جامع مدیریت مدرسه محور.....	۱۶۱
جدول ۵-۳: سنجش اعتبار مدل جهت ارزیابی عملکرد مدارس در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور با رویکرد ایرانی – اسلامی.....	۱۶۲
جدول ۵-۴: جدول استاندارد ارزیابی عملکرد مدارس هیأت امنایی مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور؛ رویکرد ایرانی – اسلامی.....	۱۶۷
جدول ۵-۵: مقایسه استانی مقادیر بدست آمده از ارزیابی عملکرد مدارس منتخب هیأت امنایی.....	۱۶۷

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴: توزیع فراوانی نمونه پژوهش به تفکیک جنسیت و شهر..... ۱۴۰
- نمودار ۲-۴: توزیع فراوانی نمونه پژوهش به تفکیک تحصیلات و شهر..... ۱۴۱
- نمودار ۳-۴: توزیع فراوانی نمونه پژوهش به تفکیک پست سازمانی، و شهر..... ۱۴۲
- نمودار ۴-۴: توزیع فراوانی نمونه پژوهش به تفکیک سابقه کاری، و شهر..... ۱۴۳
- نمودار ۵-۴: مدل کمی پژوهش در حالت تخمین استاندارد..... ۱۴۷
- نمودار ۶-۴: مدل کمی پژوهش در حالت اعداد معناداری..... ۱۴۸

فهرست اشکال

- شکل ۱-۱: طیف مفهومی تمرکز سازمانی در ساختار نظام‌های آموزش و پرورش..... ۵
- شکل ۱-۲: الگوی توانمندسازی اسپریتزر، ۱۹۹۵..... ۵۰
- شکل ۲-۲: عوامل موثر بر تعهد سازمانی استیرز و همکاران..... ۶۰
- شکل ۲-۳: مدل مفهومی پژوهش..... ۹۷
- شکل ۳-۱: مراحل انجام پژوهش حاضر بر اساس رویکرد پژوهش آمیخته..... ۱۰۲
- شکل ۳-۲: مراحل طرح تحقیق کیفی بر اساس نظریه داده بنیادی (از نوع سیستماتیک)..... ۱۰۵
- شکل ۴-۱: مدل ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه
محور..... ۱۳۵
- شکل ۴-۲: مولفه‌های اصلی در ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع
مدیریت مدرسه محور با رویکرد ایرانی - اسلامی..... ۱۳۹
- شکل ۵-۱: هرم ارزیابی عملکرد مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه
محور؛ رویکرد ایرانی - اسلامی..... ۱۶۵

فصل اول:

معرفی طرح پژوهش

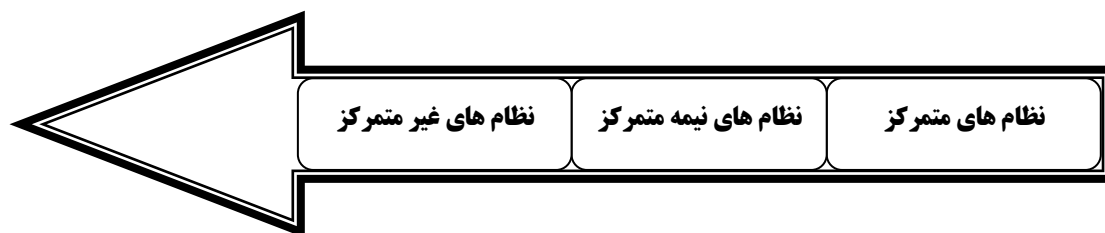
۱-۱. مقدمه

در این فصل به معرفی طرح پژوهش پرداخته شده است. ابتدا تلاش گردیده با ارائه پیشگفتاری در خصوص اهمیت بحث مدیریت مدرسه محور زمینه ورود به تبیین مسئله مورد پژوهش که در مورد ارائه مدلی جهت ارزیابی مدارس هیات امنایی در مقطع متوسطه مبتنی بر مدل جامع مدیریت مدرسه محور؛ رویکرد ایرانی - اسلامی است، فراهم گردد. در ادامه به ضرورت طرح مسئله که محقق را بر آن داشته تا در موضوع مورد نظر پژوهش نماید، ارائه شده است. علاوه بر آن به اهداف و سوال‌های پژوهش که ناظر به فرآیند انجام تحقیق و مراحل آن بوده پرداخته شده است و در نهایت به تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرهای پژوهش نیز اشاره گردیده است.

۱-۲. پیشگفتار

امروزه آموزش و پرورش به عنوان یکی از خرده سیستم‌های جامعه نقش مهمی در فرآیند توسعه دارد اگر مولفه‌های توسعه را در ابعاد مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، آموزشی و پرورشی مورد بحث و بررسی قرار گرفته شود، ناگزیر نقش آموزش و پرورش را در این زمینه نمی‌توان نادیده گرفت. در فرآیند توسعه، تغییر و تحول در ساختار، برنامه‌ها، اهداف و روش‌ها در همه نهادهای اجتماعی بویژه آموزش و پرورش ضرورتی اجتناب ناپذیر است. آموزش و پرورش از طریق راه‌های مختلف باعث پیشرفت و بهبود زندگی افراد می‌شود. هدف آموزش و پرورش، پیشبرد رشد و تکامل ذهنی و اجتماعی فرد است، و در

صورتی که زیرساخت‌های لازم برای استقرار نظام آموزشی به گونه ای مناسب طراحی شود، در بلند مدت موجب پیشرفت و توسعه جامعه خواهد شد. بررسی عوامل مؤثر بر پیشرفت و ترقی و توسعه در جوامع پیشرفته نشان می‌دهد که همه ی کشورهای توسعه یافته از نهادهای تربیتی، آموزشی و حرفه ای توانمند و کارآمد برخوردار هستند، و تبلور نهادهای مذکور در تربیت نیروهای انسانی متعهد، دانشمند، متخصص و ماهر است (خاوری و همکاران، ۱۳۹۳). نظام‌های آموزشی به لحاظ تمرکز در یک طیف قابل توزیع می‌باشند که در یک طرف آن نظام‌های متمرکز و در طرف دیگر طیف نظام‌های غیر متمرکز قرار دارند.

شکل ۱-۱: طیف مفهومی تمرکز سازمانی در ساختار نظام‌های آموزش و پرورش

به طور تجربی در نظام آموزش و پرورش آمریکا (به عنوان یک کشور پیشرو) از حدود یک قرن پیش گرایش‌های زیادی به سمت واگذاری هرچه بیشتر اختیارات و مسئولیت‌ها از وزارت آموزش و پرورش به مدارس مشاهده می‌شود. شواهد حاکی از آن است که موفقیت مدارس آمریکایی موجب الگو برداری بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در طول دهه‌های بعدی قرار گرفته است. با عنایت به رویکردهای جدید آموزش و پرورش نظیر مدیریت مبتنی بر مشارکت و مناسبات انسانی، تمرکز زدایی و مدرسه محوری در نظام آموزش و پرورش، جلب مشارکت عملی و حضور فعال در فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و امور اجرایی مدرسه بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است (حامدا، ۲۰۱۰).^۱ مدیریت مدرسه محور (SBM)^۲ که ریشه در مبانی نظری مشارکت، عدم تمرکز، تفویض اختیار و رقابتی شدن دارد، معتقد است مدرسه و ارکان آن باید در اداره مدرسه دخالت داده شوند. مدرسه محوری در دهه اخیر مورد توجه دست‌اندرکاران آموزش و پرورش قرار گرفته است. امروزه ایجاد و توسعه زیر ساخت‌های تفکر و یادگیری در میان اعضای جامعه، به طور عمده و اساسی بر عهده مدارس قرار گرفته است و در این میان مدیران مدارس دارای نقش بسیار کلیدی می‌باشند. نظام آموزش و

1. Hammada

2. School-Based Management

پرورش طی سال‌های پایانی قرن بیستم، هم جهت با تحولات فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی این دوران به الگوهای مشارکتی و غیر متمرکز گرایش یافته اند (ظهیری و همکاران، ۱۳۹۲).

۳-۱. بیان مسئله پژوهش

با ورود به قرن بیست و یکم، تصمیم گیران به طور عام و مدیران و برنامه ریزان آموزشی به طور خاص با تغییرات بزرگی مواجه هستند. تغییر از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی، از فناوری سنتی به فناوری پیشرفته، از دموکراسی مبتنی بر نمایندگان به دموکراسی مشارکتی، از ارتباط و کنترل سلسله مراتبی به ارتباطات شبکه ای، از فردگرایی به جمع گرایی و از تمرکزگرایی به تمرکز زدایی از جمله تحولاتی هستند که جوامع حاضر را در بر گرفته اند. در این میان بنا به نظر کالدول و اسپینکس^۱ (۱۹۸۸) تمرکززدایی، خودگردانی و مدرسه محوری از رویکردهایی هستند که نظام‌های آموزشی را بیش از پیش تحت تأثیر خود قرار داده‌اند (ابو داهو^۲، ۱۹۹۹). تاریخ آموزش و پرورش نشان می‌دهد که اوایل دهه ۱۹۷۰، مقطعی است که توجه صاحب نظران و مدافعان اصلاحات نظام‌های آموزشی پیشرفته بیش از پیش به واحدهای صف آموزش یعنی مدرسه، کلاس درس و فرآیند یاد دهی - یاد گیری^۳ معطوف شد و به همین دلیل تمرکز زدایی^۴، تفویض اختیار^۵، استقلال^۶، مسئولیت پذیری^۷ و پاسخگویی^۸ برنامه‌های اصلاحات در آموزش و پرورش قرار گرفت (آدام و میران، ۲۰۰۶)^۹. نظام‌های آموزش و پرورش طی دهه‌های پایانی قرن بیستم، هم جهت با تحولات فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی این دوران به الگوهای مشارکتی و غیر متمرکز گرایش یافته‌اند. این الگوها که به نحوی زاده تحولات محیط و تغییر نگرش و انتظارات جامعه است، با توسل به ساختارهای انعطاف پذیر، نوید بخش مشارکت بیشتر طبقات متفاوت جامعه از جمله والدین، مدیران، معلمان، کارکنان اداری مدارس و دانش آموزان در فرآیند تصمیم‌گیری خواهند بود که موجبات، اثر بخشی و کارآمدی نظام‌های آموزشی را فراهم می‌آورد (ظهیری و همکاران، ۱۳۹۲). مدرسه محوری که در دهه اخیر

1. Caldwell & Spinks
2. Abu-Duhou
3. Teaching- learning Process
4. Decentralization
5. Devolution
6. Autonomy
7. Accountability
8. Responsibility
9. Adam & Miran